
ДОСВІД СТВОРЕННЯ ПІДРОЗДІЛУ ОЦІНКИ РИЗИКІВ НА ПРИКЛАДІ ХОРВАТІЇ

Стратегічна і координаційна зустріч міжнародних експертів з представниками Держпродспоживслужби щодо інтеграції компетентними органами ризик-орієнтованих концепцій в процедури управління ризиками

Онлайн, платформа Zoom, 25 листопада 2021 року

Боріс Антунович, професор, доктор наук, керівник проекту «Вдосконалення законодавства, контролю та поінформованості у сфері безпечності харчових продуктів, здоров'я та благополуччя тварин в Україні» (ILCA)

Перший директор Агентства з безпечності харчових продуктів Хорватії (2004-2007)

Питання, на які потрібно відповісти

Створення команди з оцінки ризиків в існуючих структурах

Планування ресурсів

Організація робочого процесу та каналів комунікації з ризик-менеджерами

ЧОМУ ПІДРОЗДІЛ ОЦІНКИ РИЗИКІВ?

Створення команди з оцінки
ризиків в існуючих
структурах

Традиційні підходи до прийняття рішень в сфері безпеки харчових продуктів

- **Необізнаність** – просто виріши
- **Прецедент** – роби як завжди
- **Спроби і помилки** – спробуй щось
- **Нульова терпимість** – не допускай жодних ризиків
- **Принцип перестороги** – просто заборони
- **Професійна думка** – запитай підлеглих
- **Інспекція** – відбери зразки кінцевого продукту

Чому оцінка ризиків?

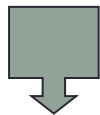

- Щоб удосконалити **якість мислення** перед прийняттям рішення
- Щоб допомогти забезпечити **безпеку місцевих харчових продуктів**
- Щоб захистити **здоров'я людей, тварин і рослин**
- **Обов'язкова** для міжнародної торгівлі (Угода СОТ про застосування санітарних та фітосанітарних заходів)
- Дозволяє **впроваджувати інновації** в галузі (прийнятний рівень ризику)
- Бо його застосовує **світова спільнота** (СОТ, *Кодекс Аліментаріус*, МЕБ, МККЗР (IPPC)...).
- Нарешті, чи є у нас альтернатива?

Традиційна і сучасна системи безпеки харчових продуктів

Традиційна система безпеки харчових продуктів

- Реактивний підхід
- Уряд несе основну відповідальність
- Відсутність структурованого аналізу ризиків
- Покладається на перевірку та аналіз кінцевого продукту

Рівень зменшення
ризиків:
Не завжди задовільний

Сучасна система безпеки харчових продуктів

- ▶ Превентивний підхід
- ▶ Спільна відповідальність
- ▶ Безперервний підхід «від лану до столу»
- ▶ Ґрунтується на наукових даних
- ▶ Застосовує структурований аналіз ризиків
- ▶ Встановлені пріоритети
- ▶ Покладається на контроль процесу

Рівень зменшення
ризиків:
покращено

Початкова структура Агентства з безпечності харчових продуктів Хорватії (НАН)

Перший Відділ оцінки ризиків (2005)

А/ Наукова мережа НАН (люди)

В/ Національна мережа установ НАН

А/ Переважно факультети

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ!

В/ Лабораторії, інститути,
факультети ...

НАДАВАЧІ ДАНИХ

- **Мультидисциплінарний підхід** – мікробіологія, епідеміологія, медицина, ветеринарна медицина, хімія, токсикологія, харчові технології, статистика тощо

Оцінка ризиків – це командна робота!

Тепер – Агентство з сільського
господарства і продовольства
- Центр з безпеки
харчових продуктів (CFS)

Основна діяльність Центру – **оцінка ризиків**, що
включає:

- **Огляд** наукових даних і досліджень
- **Збір, аналіз та обробку** даних
- Підготовка **наукових і професійних висновків**

ПЛАНУВАННЯ РЕСУРСІВ

Як визначити пріоритети?

Автомат з цукерками «дилема однієї монети»

Др. Рейнольд Нібур (1892–1971) – американський теолог-реформатор

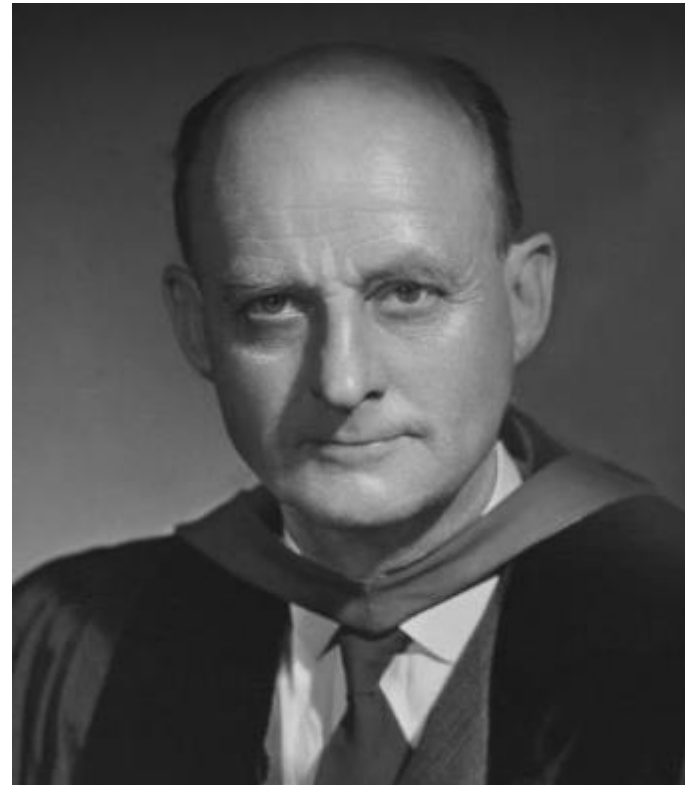

«Господи, дай мені:

...терпіння прийняти те,
що не можна змінити,

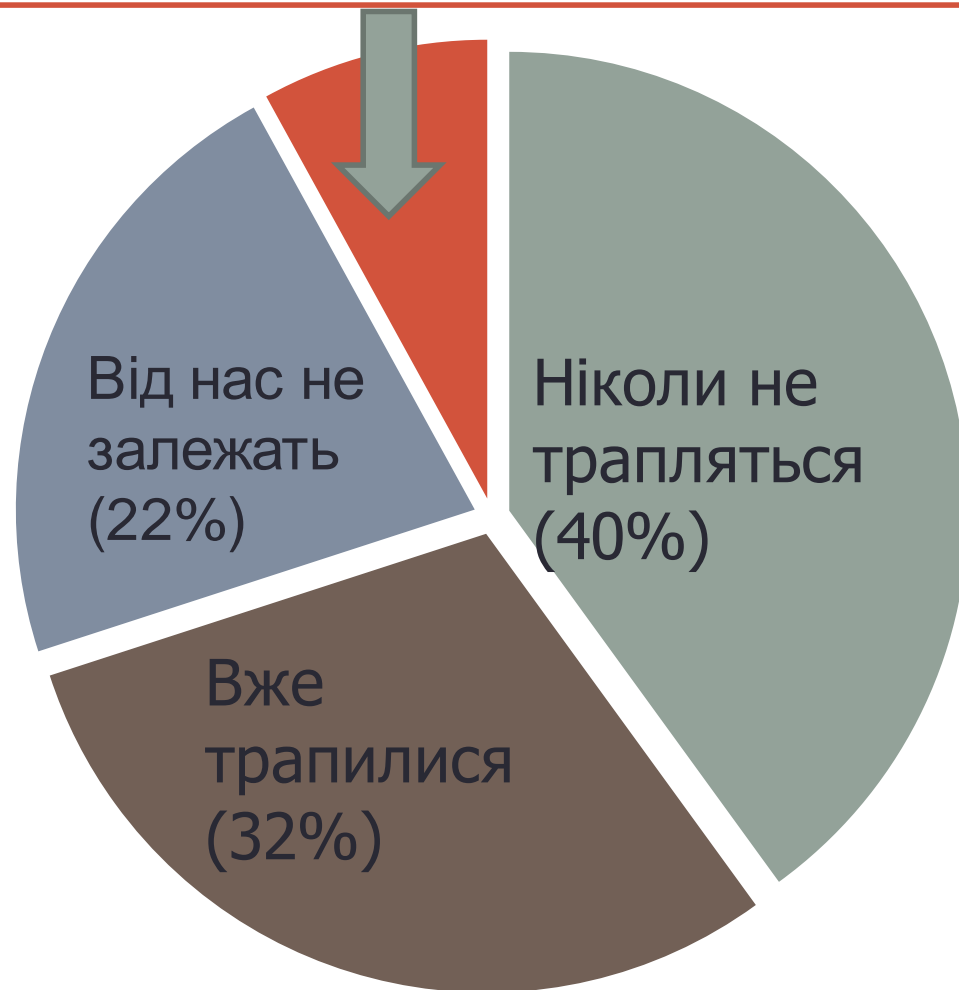
...сили змінити те, **що**
потрібно змінити,

...і мудрість відрізнити
перше від другого»

Опитування щодо ризиків,
про які нам потрібно (не
потрібно) хвилюватися ...

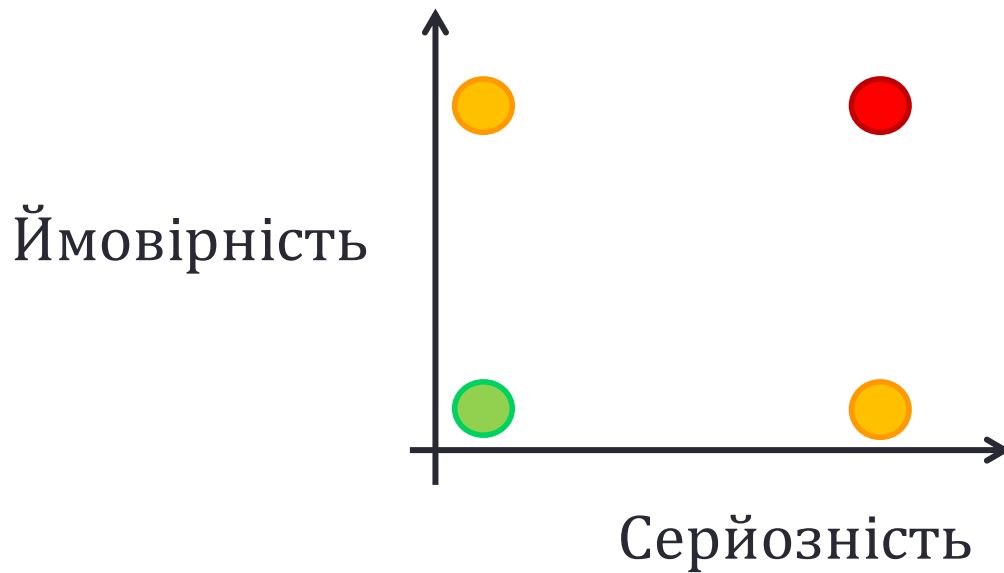
Варто хвилюватися
(ми можемо
впливати!) (8%)

Що таке ризик?

Ризик має два елементи:

шанс і погане

Оцінювання ризику:

- високий
- середній
- низький

Бюджет CFS для оцінки ризиків

Використання доступних даних

- Регулярна діяльність з оцінки ризиків (використання даних офіційного контролю, наукові публікації тощо)
- Близько 1 000 € на 1 оцінку
- 5-10 разів на рік
- +15 разів на рік «швидка оцінка ризиків»

Створення нових даних

- Спеціальні оцінки ризиків – польові дослідження, лабораторні аналізи тощо
- Близько 15 000 € на 1 оцінку
- 1-3 разів на рік

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ РОБОТИ І КАНАЛІВ КОМУНІКАЦІЇ

Взаємодія з ризик-менеджерами

ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО РИЗИКИ І
КОНСУЛЬТАЦІЇ З ГРОМАДОЮ

Інтерактивна комунікація

Оцінка ризиків – хто розпочинає?

A/ Запит від **органів управління ризиками**:

- На здійснення офіційного контролю та/або управління ризиками;
- На розробку планів офіційного контролю, ухвалення надзвичайних заходів чи заходів захисту, національних нормативно-правових актів, наказів та інструкцій;
- На запит національного координатора Системи швидкого оповіщення для харчових продуктів та кормів (HR RASFF):

B/ На запит **зацікавлених третіх сторін** для їхніх потреб

C/ За власною ініціативною **підрозділу оцінки ризиків**

Процес взаємодії між оцінкою ризиків та управлінням ризиками

Управління ризиками

Ризик-менеджер дає запит на науково-обгрунтовану думку

Ризик-менеджери використовують думку

Науковий комітет оцінює запит

Оцінка ризиків

Науково-обгрунтована думка

Процедура оцінки ризиків (робоча група)

Оцінка ризиків – який продукт?

Зрозуміла,
об'єктивна і
чітка
інформація,
яка потрібна
для прийняття
рішення
ризик-
менеджерами
у в сфері
безпечності
харчових
продуктів

З 2005 по 2021
рік, CFS
підготував
загалом 107
наукових і
професійних
думок +
проведено 71
швидку оцінку
ризиків за
останні 5
років

Науково-обґрунтовані думки

Наукові звіти

Висновки

Профілі ризику

У відкритому
доступі!!!
<https://www.hapih.hr/csh/upisnik-znanstvenih-misljenja/>

Висновки

- Оцінка ризиків є невід'ємною частиною кожної сучасної системи безпечності харчових продуктів
- Вона допомагає систематично і прозоро вирішувати проблеми
- Хорватська модель має багато елементів, які можна впровадити в Україні
- Держпродспоживслужба вже зробила важливі кроки для посилення потенціалу в напрямку оцінки ризиків
- Важливе значення має створення потужного сектору оцінки ризиків в структурі Держпродспоживслужби
- Слід спланувати і виділити фінансування для оцінки ризиків

If you don't
attack the risks,

the risks will

attack you.

Project Management proverb.

Запитання?

*Якщо ви не атакуватимете ризики,
вони атакуватимуть вас